

Eva Stehlíková

Alfréd Radok 100

Kulaté výročí narození jednoho z největších českých režisérů bylo oslaveno nejen důstojně, ale i plodně. K oslavě se totiž spojily nejrůznější instituce: Institut umění – Divadelní ústav, Městská knihovna v Praze, Národní filmový archiv, Knihovna Václava Havla, Městská divadla pražská, Nadační fond Cen Alfréda Radoka, Divadlo Archa, Česká televize a Český rozhlas.

Vznikly tak tři výstavy o díle Alfréda Radoka – autorkami jedné byly pracovnice Divadelního ústavu Helena Albertová a Věra Velemanová a výstavu umístily do Veletržního paláce, další se uskutečnila v Městských divadlech pražských, která byla na krátkou, ale velmi důležitou dobu Radokovým mateřským divadlem. Velkým přínosem byly dosud neznámé fotografie z rodinného archivu i méně známé snímky z inscenací. Působivé a dojemné bylo, když se k institucím přidal soukromník – Jiří Cieslar ml. uspořádal v CevroInstitutu výstavu z archivu svého otce Jiřího Cieslara, velkého obdivovatele Alfréda Radoka, a archivu svého děda, filmového historika Myrtila Frídy. Promítal k tomu Radokův *Divotvorný klobouk*.

Radokovy filmy byly vůbec důležitou součástí oslav: Ponrepo veřejnosti představilo nejen tři nejznámější filmy (*Daleká cesta*, *Divotvorný klobouk* a *Dědeček automobil*), ale i *Parohy* z roku 1947, na jejichž tvorbě se Radok uplatnil jako druhý režisér. Především však dramaturgové do filmové tvorby zahrnuli i sestřih záznamu inscenace *Hra o lásce a smrti* z roku 1964 a filmovou součást tzv. druhého programu

Laterny magiky *Otvírání studánky* (1960). Tím mimochodem podpořili skeptický výrok Josefa Svobody, který v chóru velkého nadšení nad tímto magickým dílem tvrdil, že k filmu se nepodařilo nalézt adekvátně silný jevištní výraz (SVOBODA 1990: 204), což potvrdila i rekonstrukce tohoto díla provedená v roce 2003. Vynikající Radokův film s fascinující Kučerovou kamerou vskutku má kvality, které jej opravňují k samostatné existenci.

Také Česká televize zařadila do svého programu zmíněné filmy a k nim přidala dosud mimo okruh odborníků méně známý televizní film *Šach mat* (1964), který se řadí k tomu nejlepšímu, co Radok vytvořil, a televizní portrét režiséra. Český rozhlas pustil dnes již téměř zapomenuté Radokovy režie hry *Stalo se v dešti*, kterou napsal spolu se svou ženou Marií Tesařovou (1955), a úpravy Cervantesova *Lišáka Pedra* (1955), z níž dosud starší generace ještě umí Fišerův proslulý šlágr „Plují lodi do Triany“.

Neméně důležitou položkou v oslavách bylo nové vysílání dokumentů (*Zrození Laterny magiky a její inscenační postupy* v Českém rozhlasu, portrét režiséra v České televizi aj.). V celodenním semináři v Městské knihovně v Praze se uskutečnilo deset přednášek o díle Alfréda Radoka. Objevily se staré i nové komponované pořady, z nichž nejvíce asi zaujal pořad Knihovny Václava Havla *Václav Havel píše Alfrédu Radokovi a závěrečný Večer mimo jiné o divadle*. Ten shrnul v divadle Archa v režii Hany Burešové a za dramaturgické

spolupráce Štěpána Otčenáška a Honzy Petružely scénickou kompozicí o životě a díle Alfréda Radoka, projekci záznamu *Hry o lásce a smrti* a debatu s hosty, jíž se účastnili mj. pamětníci (Jan Císař a Jan Hyvnar), jeden ze spolupracovníků (Ladislav Smoček) a zástupce nejmladší teatrologické generace, která už nezná Radokovo dílo z autopsie (Honza Petružela). Debatu moderoval David Drozd.

Je škoda, že všechny tyto materiály nebyly shrnuty do nějaké audiovizuální „knihy“, která by sloužila dalším zájemcům o Radokovo dílo. Výstavy končí, přístupnost rozhlasových materiálů v archivu byla omezena jen na velmi krátkou dobu, a tak jedinou připomínkou, která zůstane, je publikace Honzy Petružely *Alfréd Radok 100*, kterou vydal Institut umění – Divadelní ústav (2014) a kterou korunovalo příložené vydání filmu *Šach mat* připravené Českou televizí. Sličná publikace obsahuje také

mnoho neznámých fotografií z rodinného archivu a hlavně velmi zajímavé fotografie od inscenace *Krále Lávy* na Mladé scéně ve Valašském Meziříčí v roce 1940 až po inscenaci Mrožkových *Emigrantů* v norském Bergenu v roce 1970, jíž se Radokovo režijní dílo uzavřelo. Fotografie jsou komentovány samotným režisérem, kritiky a teatrology. Chápu, že zařazení přímých odkazů přímo za texty, stejně jako normální paginace by asi narušovaly zvolenou grafiku, ale citace jako součást Seznamu fotografií a textů až na konci knihy je poněkud nešikovná. Ale kniha je to tak pěkná, že se zdráhám tuto jedinou připomínku vůbec uveřejnit.

Bibliografie

- SVOBODA, Josef. 1990. *Tajemství divadelního prostoru* [The Mystery of Theatre Space]. Praha: Odeon, 1990: 204.